

КАКО БИТИ УСПЕШАН БИБЛИОТЕКАР И УСПЕШАН МЕНАѢЕР

Ана Савић

*Народна библиотека Србије,
Београд*

Lari Kuperman, *Upravljanje bibliotekom sa jednim zaposlenim.*
Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2017.

УДК: 005.912-051:02(049.32)

Међу три најновија издања Народне библиотеке Србије своје место нашла је и књига *Управљање библиотеком са једним запосленим*. Аутор Лари Куперман (Larry Cooperman) запослен је у библиотеци Универзитета Централне Флориде и више од десет година је библиотекар и менаѢер библиотека у којима ради као једини запослени. Објављује радове, предавач је и држи онлајн курсеве на тему менаѢмента за овај тип библиотека. Народна библиотека Србије је објавила ову књигу на српском језику у преводу Ирене Бузић. Изворно је књига објављена на енглеском језику у издању америчке издавачке куће Chandos publishing.

Осам поглавља ове књиге обухватају следеће теме:

- Основна одређења појма „једини запослени у библиотеци“ или „соло библиотекар“;
- Основе менаѢмента у овој врсти библиотека;
- Формално и неформално образовање и вештине соло библиотекара као и тип личности која може да обавља ову врсту посла;
- Основе маркетинга библиотека са једним запосленим;

- Практични савети за формирање и вођење збирке, каталогизацију, коришћење информационе технологије;
- Рад са корисницима;
- Рад са особама које се повремено ангажују као помоћ соло библиотекарима;
- Завршна разматрања.

Говорећи о теми „соло библиотекара“ или „јединог запосленог у библиотеци“ аутор се првенствено осврће на вештине и знања које такав библиотекар треба да поседује. Не позива се на већ добро позната теоријска одређења овог појма која налазимо у стручној литератури. Тиме сугерише да би тај појам у широј стручној заједници требало да буде већ усвојен и препознат и да би праксу враћања у седамдесете године 20. века на почетку оваквих текстова требало напустити и фокусирати се на практичне савете. Стога се овом темом бави тако што се усредсређује на особине, вештине и знања соло библиотекара која су неопходна за ефикасно вођење збирке. Ту првенствено инсистира на организационим способностима библиотекара који је једини запослени у библиотеци, његовим менаџерским даром, отвореношћу прихватања промена, али и на управљање стресом, комуникационим способностима, лидерским особинама, покретању иницијативе и преузимању одговорности. На то се надовезује његов став о неопходности познавања основа менаџмента и маркетинга. Добро управљање и резултате тог управљања треба и промовисати. Поред практичних савета како промовисати библиотеку са једним запосленим, Лари Куперман упозорава и на замке олаког схватања значаја маркетинга у библиотекама.

Професионални развој припадника било које стручне заједнице обогаћује заједницу и оснажује њен кредибилитет и ауторитет. Соло библиотекар морају да буду довољно информисани али и мотивисани да се континуирано едукују и прате све сегменте друштва чијем квалитету њихова библиотека треба да допринесе. С обзиром на то да соло библиотекар не мају довољно времена за традиционалне методе стручног усавршавања, аутор сугерише и бројне савремене начине организовања размене мишљења, искустава и знања попут вебинара, подкастова, неформалних курсева на YouTube каналу и друштвеним мрежама попут Facebooka и Twittera. У оквиру ове теме је и подсећање на изузетне могућности савремене информационе технологије. Лари Куперман даље охрабрује библиотекаре да активно учествују у овој врсти комуникације и наглашава значај писања и објављивања стручних радова. На основу личног искуства анимира соло библиотекар да и сами буду едукатори својим колегама, али и корисницима којима би на тај начин најбоље приближили све што им библиотека нуди.

У наредном поглављу аутор разматра формирање и вођење збирке. Без збирке нема ни библиотеке, а без квалитетне збирке нема ни ефикасног вођења библиотеке. Соло библиотекарима се указује на неопходност стицања практичног знања из области набавке извора, њиховог организовања, каталогизације, класификације, практичног начина смештаја и похрањивања извора, евиденције корисника и вођења статистике који се наслања на теоријска знања стечена током формалног образовања. Вештом соло библиотекар у ефикасност на овом пољу рада обезбеђује додатно време потребно за обављање других задатака којих је на претек у библиотеци са једним запосленим.

Тема која повезује ово и наредно поглавље је информациона писменост као императив. Коришћење интернета, претраживање информација, сналажење у различитим системима претраживања кључни су за ваљану организацију информација у свакој библиотеци као и за квалитетно пружање услуга корисницима. Време корисника је драгоцено, а соло библиотекари ће, по речима аутора, поштовати и своје и туђе време проналажењем најкраћег и најбржег пута до испуњења задатака који се постављају пред њих. Једнако је важан однос како према корисницима тако и према управи којој је соло библиотекар одговоран. Исправно одлучивање, финансирање и улагање у квалитет библиотеке поља су у којима управа има главну реч, али то не значи да библиотекар не може да има никаквог утицаја на њих. Напротив, зналачким лобирањем, аргументованим образлагањем потреба и захтева које библиотека има и обостраним уважавањем мишљења у комуникацији између соло библиотекара и корисника, библиотекар долази у позицију да у значајној мери учествује у креирању политике библиотеке.

Лари Куперман истиче да соло библиотекар треба и мора да има помоћ у свом раду. Управа и остали запослени могу да пружају подршку и свесрдно сарађују са соло библиотекарим, али је и повремено ангажовање волонтера и парапрофесионалаца од непроцењивог значаја. Аутор сугерише ко све може да буде ангажован као помоћ и у којим пословима. Даље, он препоручује и стратегије за ангажовање особља у библиотеци са једним запосленим, начине њихове обуке, мотивисања за рад у библиотеци и оцењивања њиховог рада.

Свако поглавље је поткрепљено студијама случајева соло библиотекара који износе своја искуства у обављању послова на које се поглавље односи и могуће начине решавања евентуалних проблема.

Од изузетне помоћи је и попис коришћене литературе и литературе за даље читање на крају сваког поглавља. Ти пописи такође указују на довољно литературе из ове области и на светској сцени или бар на енглеском говорном подручју.

Сагледавајући професију којом се бавимо као научну дисциплину, али и као подручје рада у коме су практичне вештине важне готово исто колико

и теоријска знања, редакција едиције Савремена библиотека је уврстила ову публикацију у свој програм из више разлога.

Од краја 20. века примећује се изузетан пораст броја библиотека са једним запосленим и то ће вероватно, због бројних разлога, бити основни модел организовања библиотека у будућности.¹ Такве библиотеке могу да буду огранци јавних библиотека, специјалне библиотеке, школске, високошколске. Библиотекари запослени у овој врсти библиотека обављају готово све послове које подразумева библиотечко пословање и за разлику од њихових колега у великим библиотечким системима, попут националних и универзитетских библиотека, читав систем одржавају сами. У великим библиотекама постоји подела радних задатака и право одлучивања које је подељено, а у библиотекама са једним запосленим је распоређивање посла препуштено појединцу.² Стога је за соло библиотекаре од изузетног значаја помоћ матичне установе и читаве стручне заједнице која може да се пружи у различитим облицима, а један од њих је и обезбеђивање релевантне литературе која пружа теоријски оквир и практичне савете за што ефикасније обављање послова у библиотеци са једним запосленим.

У светским оквирима, овим темама су се бавили пре свега Гај Сентклер (Guy St Clair), који је и творац израза „библиотека са једним запосленим“, Вилијамсон (Williamson), Џудит Сиес (Judith A. Siess), Малкин, Блох Лајблер (Bloch Leibler) и др. Ипак, литературе на ту тему је недовољно и библиографске референце у тој литератури, па и у књизи *Управљање библиотеком са једним запосленим*, указују на то да је она прилично застарела.

Увидом у домаћу стручну литературу која покрива ову област библиотекарства установљено је да се овој теми до сада поклањало недовољно пажње и да се само мали број аутора, попут Гордане Стокић-Симончић и Владимира Живановића, њом бавио. Ови радови су од изузетног значаја за тему о којој говоримо, али не излазе из оквира теоријског бављења феноменом библиотеке са једним запосленим. *Управљање библиотеком са једним запосленим* нуди и практичне савете и решења за конкретне послове и процесе и могуће начине превазилажења евентуалних проблема које аутор на основу свог искуства и предвиђа. Додатни квалитет ове књиге је и чињеница да сам аутор поред теоријских знања из ове области има и искуство у практичном раду.

Књига *Управљање библиотеком са једним запосленим* треба да пружи додатну мотивацију колегама који су једини запослени у библиотеци и да буде вид борбе против професионалне изолације, несигурности и страха од неуспеха.

---

1 Vladimir Živanović, „Rad u biblioteci sa jednim zaposlenim“, *Visokoškolske biblioteke* год. 14, бр. 3, (2017), <http://zbus.rs/lat/index.php?a=visokoskolske&b=latinica&c=cetrnaest&d=tri#1> (преузето 2. 3. 2018.)

2 Гордана Стокић, „Менаџмент и савремена типологија библиотека“, *Гласник Народне библиотеке Србије* бр. 1, 2001: 51.

Конечно, један од циљева овог издања је да покрене шире бављење овом темом и скрене пажњу на специфичност библиотека са једним запосленим, пружи колегама помоћ, охрабри их препознајући значај ове врсте библиотека, а Народна библиотека Србије, као матична библиотека, овим издавачким подухватом показује да и на овај начин брине о свим чланицама своје мреже. Превођење ове књиге би се могло сматрати успешним уколико само подстакне на размишљање о различитим облицима повезивања соло библиотекарa, давање већег простора њиховом гласу и организовање њихове сарадње. И сам Сентклер се у својој књизи још 1986. године запитало зашто тако мало чујемо о „соло библиотекарима“, а има их тако много и рекао да му је речено да је то зато што су они толико заузети да немају времена чак ни да причају о свом послу, а камоли да пишу и објављују о њему.³ Наравно да је он својом књигом, као и други аутори међу којима је Лари Куперман, управо показао и помогао да то не мора и не треба да буде тако ако се следе његови савети.

Није на одмет рећи и да је ASLIB (The Association of Libraries and Information Bureau) осамдесетих година 20. века основао Групу библиотекарa са једним запосленим (The One-Man Bands group), америчка Асоцијација специјалних библиотека (Special Libraries Association) има Одељење за соло библиотекарe од деведесетих година 20. века и да таква удружења имају и Немачка, Аустралија и друге земље и да би требало размишљати и о таквој врсти повезивања запослених у библиотекама које имају исте циљеве и проблеме и исту организацију и код нас. Сви који су радили на објављивању ове књиге би видели велику сатисфакцију у томе да ова књига буде макар почетак размишљања на ту тему.

Овај квалитетан превод је одраз изузетног познавања стручне терминологије преводиоца, како домаће тако и стране. У њему се препознаје и то да је широки дијапазон послова у библиотеци врло близак преводиоцу Ирени Бузић иако су њене уже специјалности каталогизација и класификација. Квалитет превода ове књиге се огледа и у стилу који је изузетно добро избалансиран, с обзиром на то да и сам аутор научним стилем кокетира са стилем практичног упутства за обављање одређене врсте послова. Познавање и вешто коришћење оба језика се подразумева.

„Написао сам ову књигу како би соло библиотекари имали водич за ефикасно и успешно управљање и вођење својих библиотека. Не могу сви соло библиотекари да упишу мој лични онлајн курс континуиране едукације, чак и да могу, требаће им књига на коју могу да се ослоне када се курс заврши, ако буду имали питања или проблеме. Када се курс заврши, књига, било у штампаном, било у електронском облику, служи као добро помоћно средство када искрсне библиотечки проблем (а увек ће бити проблема

---

³ Guy St. Clair and Joan Williamson, *Managing the One-Person Library* (London [etc.]: Butterworths, 1986), 170.

које је потребно решити!)“ наводи као мотив аутор Лари Куперман.⁴ На српском језичком подручју, овај превод ће сасвим сигурно бити добро помоћно средство, јер је књига увек добро помоћно средство.

---

⁴ Lari Kuperman, *Upravljanje bibliotekom sa jednim zaposlenim*, Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2017, 101.

